

vergadering **C266**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en
Armoedebestrijding

van 7 juni 2023

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Maxim Veys aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de recente dak- en thuislozentelling – 2202 (2022-2023)	3
VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Rudder aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over een versterking van de verenigingen waar mensen in armoede het woord nemen – 2818 (2022-2023)	11

VRAAG OM UITLEG van Maxim Veys aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de recente dak- en thuislozentelling – 2202 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Katja Verheyen

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Voorzitter, collega's, ik wil graag een vraag stellen naar aanleiding van de publicatie van de recente dak- en thuislozentelling. Het opzet van de vraag is natuurlijk om het brede Vlaamse beleid rond dak- en thuisloosheid te bevragen.

De Koning Boudewijnstichting deed in samenwerking met onderzoekers van de KULeuven en de UCLouvain en verschillende overheids- en middenveldorganisaties de jaarlijkse dak- en thuislozentelling. De focus lag dit jaar op kleinere steden en het gebied daarrond. Dat was een heel relevante ingeving aangezien verschillende lokale bestuurders nog niet zo lang geleden verklaarden dat dit een breder probleem aan het worden is en steeds meer ook van kleinere gemeenten en dus niet enkel van de grote steden.

In totaal zijn er bij deze telling 7912 Belgen geteld zonder dak boven het hoofd of een eigen thuis. Dit aantal lag hoger dan verwacht. De onderzoekers merken op dat de conclusies over de grootsteden ook daarbuiten van toepassing zijn, zoals ik daarnet aangaf. Er zijn wel minder mensen zonder thuis in kleinere steden, namelijk een op duizend, dan in de grootstad, zes op duizend. Een derde van hen verblijft op straat, in noodopvang of opvanghuizen. De grootste groep zijn thuislozen die bij vrienden of familie verblijven.

Daarbij stellen de onderzoekers vast dat ruim 27 procent van alle mensen zonder dak of thuis kinderen zijn. Tussen de 30 en 35 procent van de getelde personen blijken vrouwen te zijn. Vrouwen en kinderen brengen de nacht vooral door in tijdelijke opvang, bij vrienden of familie. Dat maakt deze groep ook redelijk onzichtbaar.

De onderzoekers wijten het hoge aantal dak- en thuislozen vooral aan het structureel tekort aan betaalbare en kwaliteitsvolle woningen. Het is een beetje een open deur intrappen om te zeggen dat ook dat debat in Vlaanderen steeds meer aan de orde is en dat de oplossingen vanuit het Vlaamse niveau uitblijven. Alleenstaande moeders, maar ook grote gezinnen met drie tot vier kinderen vinden amper tot geen stabiele huisvesting. De vraag naar goedkope en betaalbare woningen op de privémarkt is enorm, zeker als we weten dat meer dan 180.000 mensen op de wachtlijst staan voor sociale woningen.

Minister, op welke manier wilt u vanuit uw bevoegdheid Armoedebestrijding ervoor zorgen dat mensen in armoede of de lage middenklasse een woning kunnen betalen? Op welke manier wilt u een dak boven ieders hoofd garanderen, zoals dat ook in de Grondwet en de Vlaamse Codex Wonen genoteerd staat? Zult u specifiek beleid voeren voor al die kinderen die dak- en thuisloos zijn? U bent ook minister van Jeugd. Dat lijkt me toch wel een relevante vraag. Hoe wilt u specifiek die grote groep thuislozen helpen?

Op de interministeriële conferentie (IMC) Maatschappelijke Integratie, waar u dit jaar de voorzitter van bent en die gisteren heeft plaatsgevonden als mijn informatie klopt, staat dak- en thuisloosheid centraal. Werd deze telling daar besproken? Kunt u ons wat inzicht geven in hoe het gesprek met de andere gefedereerde entiteiten en de federale overheid in die IMC verloopt?

Minister Diependaele communiceerde onlangs over zijn plan om modulaire woonunits in te zetten om dak- en thuislozen een dak boven hun hoofd te bieden. Ondertussen blijkt dat die ook kunnen worden ingezet tijdens het bouwen van sociale huurwoningen. Hoe kijkt u naar dit initiatief? Bent u hierbij betrokken geweest? Is er een rol voor de Vlaamse Armoedebestrijding binnen die beleidsmaatregel?

Werd het plan van minister Diependaele besproken op de IMC Maatschappelijke Integratie? Ik verwijs naar de antwoorden van minister Diependaele in de commissie, zeggende dat u daarnaartoe gaat en dat hij betrokken is in de werkgroep rond het actieplan dak- en thuisloosheid. Kunt u daar wat meer toelichting over geven?

Op 26 maart was het Housing Action Day en werden er twee rapporten gepubliceerd, enerzijds het Woonreportersrapport van Uit De Marge en Betonne Jeugd, u ongetwijfeld bekend als minister van Jeugd, en anderzijds een advies over dak- en thuisloosheid bij kinderen en jongeren, geschreven door de Vlaamse Jeugdraad. Op welke manier gaat u aan de slag met deze rapporten?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Collega Veys, dank u voor de vragen over een heel belangrijk thema, namelijk dak- en thuisloosheid. Ik ga uw verschillende vragen relatief uitgebreid beantwoorden want er zit heel wat in.

Gezinnen moeten toegang hebben tot een voldoende hoog inkomen. Dat kunnen we bereiken door enerzijds de inkomsten te verhogen en anderzijds de kosten te verlagen. Op het vlak van inkomen kunnen we als Vlaamse Regering onze bevoegdheden inzake het groeipakket en tewerkstelling inzetten. We hebben echter nog relevantere bevoegdheden op het vlak van kostenverlaging, denken we maar aan sociale huisvesting, huurpremies en huursubsidies, sociale bescherming, mobiliteit, vrije tijd, onderwijs, energie enzovoort. Omdat veruit de meeste van deze thema's behoren tot de bevoegdheden van mijn collega-ministers, zie ik het vooral als mijn taak om binnen de Vlaamse Regering aandacht te vragen voor de problematiek en zoals ik al eerder in dit parlement heb toegelicht, duidelijk te maken dat we ons niet mogen laten sussen door de dalende trend in de armoede-indicatoren die vooral op inkomen zijn gebaseerd. Daarom zijn in het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA) eind oktober 2022 ondanks deze trends heel wat bijkomende acties ingeschreven vanuit diverse beleidsdomeinen.

Ik zou bijzonder graag garanderen dat iedereen in Vlaanderen en ook in Brussel een dak boven zijn of haar hoofd heeft, maar ik kan dat natuurlijk niet alleen binnen mijn eigen bevoegdheden. Ik zou zelfs durven zeggen dat we dat ook niet alleen als Vlaamse overheid kunnen. We moeten namelijk ook rekenen op de federale overheid en ook de lokale besturen hebben daarin een belangrijke rol te spelen als het gaat over huisvesting.

Er zijn natuurlijk wel een aantal zaken die ik opneem. Zo coördineer ik de uitvoering van het actieplan ter voorkoming en bestrijding van dak- en thuisloosheid, een plan waarin ook de collega's bevoegd voor Wonen en Welzijn maatregelen hebben opgenomen. In dat kader werden door mijn voorganger projectmatige middelen op de begroting Armoedebestrijding uitgetrokken voor extra begeleidingen Housing First door de centra algemeen welzijnswerk (CAW's). Ik heb de verlenging van deze projecten voor het tweede projectjaar goedgekeurd en financier deze vanuit de middelen Armoedebestrijding.

Daarnaast blijft het thema wonen ook een bijzonder aandachtspunt binnen de werking van SAAMO, een sector die onder mijn bevoegdheid valt, en op zoek blijft gaan naar innovatieve oplossingen voor de woonproblematiek. Ook voor ik minister van Armoedebestrijding was, heb ik daar overigens al een mooi project ondersteund vanuit mijn Brusselbevoegdheid. Dat waren de zogenaamde woonboxen,

een project dat we samen met SAAMO Brussel hebben toegepast op de grens tussen Molenbeek en Anderlecht. Dat was een heel inspirerend project waarvan ik denk dat het ook in de toekomst nog opportuniteiten kan bieden.

Ik kom tot uw derde vraag rond kinderen. Vooreerst wil ik erop wijzen dat de positie van kinderen in een situatie van dak- en thuisloosheid bij de opmaak van het genoemde actieplan dak- en thuisloosheid bijzondere aandacht kreeg. We hebben ook gevraagd aan het Kinderrechtencommissariaat om deel te nemen aan het gemengd platform dat de uitvoering van dit plan begeleidt.

Daarnaast weet u dat ik bezig ben met de voorbereiding van een projectoproep lokale bondgenotennetwerken in de strijd tegen kinderarmoede. Initiatiefnemers zullen in het kader van die projectoproep ook kunnen inzetten op situaties van dak- en thuisloosheid van kinderen, aangezien dergelijke situaties uiteraard een grote impact hebben op kinderen en jongeren. Die projectoproep zal op korte termijn, in elk geval voor de zomer, gepubliceerd worden.

U hebt gelijk dat in de tellingen de groep thuislozen de grootste groep blijkt te zijn. Ik herinner me een discussie in het Vlaams Parlement toen ik erop gewezen heb dat onder meer de zogenaamde 'couchsurfers', een geijkte term in het veld, daar een groot deel van uitmaken, naast mensen in instellingen, zonder vaste verblijfplaats of verblijvend in caravans of woonwagens en dergelijke meer.

De eerste stap die we gezet hebben, is ze in beeld brengen. Dat was tot nu toe niet in dergelijke mate gebeurd. Ik stel vast dat deze tellingen geen nieuwe soorten dak- en thuisloosheid in het vizier hebben gebracht, maar dat de hoge aantallen heel wat lokale actoren hebben verrast. De tellingen brengen daarom een lokale dynamiek op gang, wat ik een heel positieve evolutie vind. In elke regio is de groep van dak- en thuislozen specifiek in kaart gebracht. Op lokaal vlak of met een aantal lokale besturen samen kan dan heel specifiek ingezet worden op specifieke subgroepen van mensen in een situatie van dak- en thuisloosheid.

In elk geval mogen we daarbij ook het preventieve luik niet vergeten. Het voorkomen dat mensen in een situatie van dak- en thuisloosheid terechtkomen, is menswaardiger en in de meeste gevallen ook goedkoper voor de samenleving dan de aanpak achteraf. Ik verwijs in dit verband ook op het belang van lokale verenigingen, organisaties en het middenveld. Men merkt heel duidelijk bij de tellingen dat daar waar het lokale middenveld sterk en actief is, de resultaten beter zijn dan wanneer men puur op publieke overheden en lokale overheden moet terugvallen. Het is een belangrijke les voor de toekomst dat we het vanuit de overheid alleen niet zullen bolwerken.

De IMC Maatschappelijke Integratie heeft gisteren inderdaad opnieuw plaatsgevonden, voor de derde keer in negen jaar tijd. U weet dat er werd gefocust op de kortst geleden periode. Het was een goede discussie. Er was gevraagd aan federaal minister Karine Lalieux om een werkgroep rond het samenwerkingsakkoord voor te zitten en met resultaten te komen voor de IMC van gisteren. We hebben gemerkt dat er nog een aantal opmerkingen waren bij de teksten die zij vooropstelde. We hebben haar gevraagd om de werkzaamheden voort te zetten zodat we in oktober bij de volgende IMC het samenwerkingsakkoord kunnen goedkeuren. Ik heb er in elk geval op aangedrongen, zoals ik ook de vorige keer had gedaan, om zeker dit jaar klaar te zijn zodat we voorafgaand aan het Europees voorzitterschap van minister Lalieux dat samenwerkingsakkoord hebben aangepast, zodat het voor alle overheden duidelijk is wat de respectieve verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn.

De tellingen zijn gisteren niet aan bod gekomen, ook omdat ze nog niet afgerond en gecommuniceerd zijn. Ze zullen zeker ter sprake komen op de IMC. Zoals gezegd ligt de focus nu op de actualisatie van het samenwerkingsakkoord. Ook het vraagstuk van de structurele monitoring van de problematiek zal ik op tafel leggen.

We verwachten voor de zomer de extrapolatie van de tellingen op Vlaams niveau. Bij de bekendmaking van de resultaten van de tellingen konden de onderzoekers aankondigen dat Wallonië het Vlaamse voorbeeld volgt en zal investeren in de tellingen in hun gewest. Ik ben trouwens zeer benieuwd naar de reactie van de Brusselse collega's, die op dat vlak ook nog wat werk te doen hebben.

Ik ben vooraf niet betrokken geweest bij het initiatief van minister Diependaele maar ik sta positief tegenover elk initiatief om mensen een fysiek dak boven het hoofd te bieden. Vanuit de hulpverlening krijgen we immers vaak het signaal dat het vinden van een geschikte woning de moeilijkste opdracht is bij de ondersteuning van mensen in een situatie van dak- en thuisloosheid.

Dit is nog niet besproken op een IMC Maatschappelijke Integratie. Ik wijs er ook op dat ook andere collega's dat nog niet gedaan hebben. Ik geef het voorbeeld van de federale collega minister Gennez, die ook middelen ter beschikking had gesteld voor Housing First, weliswaar via het storten aan de OCMW's, als ik dat zo mag zeggen. Dat is niet aan bod gekomen, maar ik denk dat zeker op een volgend IMC alle dergelijke initiatieven kunnen samenkomen wanneer we het samenwerkingsakkoord bespreken.

Ik kom tot uw laatste vraag. Ik heb deze rapporten kunnen bekijken, en ook bij de opmaak waren ik en mijn kabinet betrokken. Zelf ben ik in gesprek gegaan met de jongeren van Uit De Marge en Betonne Jeugd, en mijn kabinetsmedewerker was ook aanwezig op een dialoogavond ter voorbereiding van het rapport van de Vlaamse Jeugdraad.

Ik stel vast dat de aanbevelingen uit de rapporten terecht op meerdere levensdomeinen betrekking hebben. De dak- en thuisloosheid is zoals u heel goed weet iets wat een aanpak op al die levensdomeinen noodzaakt.

De meeste aanbevelingen zijn niet nieuw, wat niet verwonderlijk is. Ik kan dan ook aangeven dat we op verschillende van die domeinen actie ondernemen. Zo wordt er reeds ingezet op maatregelen om de woningkwaliteit en energiezuinigheid te verhogen. Er is aandacht voor mentaal welzijn bij kinderen en jongeren. We ontwikkelen nu ook een specifiek aanbod Housing First naar jongeren toe. We zetten in op zorgzame buurten enzovoort.

Ik zal binnen de Vlaamse Regering aandacht blijven vragen voor de problematiek. De rapporten bevestigen het belang om op verschillende niveaus en vanuit verschillende bevoegdheden te blijven inzetten op deze complexe problematiek. Ik blijf daar mijn coördinerende rol in opnemen.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Minister, dank u voor de antwoorden. Het is inderdaad een belangrijk thema. Dat gaf u aan. Daarin komen we zeker overheen.

Wat kan een overheid doen? Het gaat inderdaad om koopkracht. In die zin mogen we ons gelukkig prijzen dat in de voorbije crisis België het land is waar de koopkracht het beste is beschermd. Het federale niveau heeft daar heel wat mooi werk geleverd.

U zegt dat uw rol er vooral in bestaat om aandacht te vragen voor de problematiek bij uw collega's. Minister Crevits gaf eerder aan dat u het bent die dat actieplan effectief coördineert. Bepaalde zaken vallen wel wat uit de plooi. Ik zie de commissievoorzitter zitten die daar zelf een vraag over heeft gesteld aan minister Crevits. Ik denk vooral aan de vragen naar het uitblijven van de visienota tussen Welzijn en Wonen. Daar is voorlopig nog steeds geen spoor van, tenzij ik mij vergis. Ik wil een warme oproep doen om daarop aan te dringen. De aanleiding daarvoor is dat het in essentie gaat over armoedebestrijding. Daar zal heel cruciaal beleid wel of

niet in zitten. We zitten op een jaar van de verkiezingen. In deze legislatuur is al heel wat tijd verlopen. Ik hoop dat dat er toch snel kan aankomen.

Ik zou graag eens dieper ingaan op de zaken die misschien op de IMC aan bod kunnen komen maar die we ook lezen in adviezen waarin wordt aangegeven dat er in Vlaanderen nog heel wat werk kan worden verricht. Dan gaat het over tellingen en monitoring. Het is goed dat u die tellingen ondersteunt. Ik ben blij om te horen dat we voor de zomer die extrapolatie kunnen krijgen. Ik heb gezien dat men ook in Nederland met die methodiek aan de slag gaat. Dat is een goede zaak. Maar als je kijkt naar schriftelijke vragen die gesteld worden over het aantal opvangplaatsen, in welke gemeenten en op hoeveel plekken hoeveel mensen vandaag dankzij de ondersteuning van Vlaanderen geholpen kunnen worden, dan stel ik vast dat we daar zelden een antwoord op krijgen.

Ik heb gelezen in de witnota van SAM vzw, een organisatie die ondersteund wordt – ik weet niet of dat door u of door de minister van Welzijn is – en waar ook op bespaard is begin deze legislatuur, dat om de opvanginitiatieven wat te coördineren tussen de lokale besturen, een monitoring en een sterke regie vanuit Vlaanderen op zijn plaats zou zijn. Dat is niet opgenomen in het actieplan dak- en thuisloosheid maar dat lijkt mij wel de uitgelezen taak voor een minister van Armoedebestrijding, voor een centraal Vlaams niveau, om dat dynamisch in kaart te brengen. Nu zijn we mensen aan het tellen die geholpen moeten worden of die soms al worden geholpen. Maar is de capaciteit daarvoor voldoende? Daar hebben we een te beperkt zicht op. Als ik kijk naar het aantal opvangplaatsen dat bijvoorbeeld door het CAW wordt aangeboden, zie ik dat dat in 2014 voor het laatst in kaart is gebracht. Hebt u plannen om dat te actualiseren? Staat u daarvoor open? Het lijkt mij echt wel aangewezen om dat te doen.

Ik heb het verslag van de IMC van januari kunnen inkijken waarin sprake was van de initiatieven op het vlak van mentale gezondheid omdat dat zeker bij jongeren in dakloosheid een groot werkpunt is. Er werd voorgesteld om een samenwerking te overwegen. U zei toen dat u contact zou opnemen met het kabinet van federaal minister Vandenbroucke. Is dat ondertussen gebeurd? Zijn daar al verdere stappen gezet?

Als het gaat over de monitoring, apprecieer ik uw pogingen in de IMC om de zaken opnieuw op de sporen te krijgen. Ik denk dat het een goede zaak is dat het samenwerkingsakkoord wordt geactualiseerd. Maar vanuit de sector hoor ik vaak stemmen die opperen dat alles bij het CAW zit en dat er weinig tussenoplossingen zijn. Een voorbeeld daarvan is de vzw Homie die in Limburg actief is en daar heel mooi werk levert. Ik heb een gesprek gehad met die organisatie en met enkele jongeren die daar een plek hebben gevonden. De vraag van jongeren is toch vooral of er een tussenoplossing mogelijk is. Zij horen dat er een wachtlijst is en dat ze lang moeten wachten. De boodschap geven aan jongeren van 21 of 22 jaar, die net meerderjarig zijn, dat het nog jaren zal duren, haalt hen onderuit en geeft hen geen perspectief. Zijn er nog plannen vanuit de regering om daaraan tegemoet te komen?

Kunt u nog wat bijkomende toelichting geven specifiek bij de projectoproep, want dat heb ik niet volledig begrepen?

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, het is heel verontrustend dat er vandaag in een welvarende regio als Vlaanderen zo veel mensen op straat moeten leven en overleven of zich moeten behelpen bij vrienden of familie of in situaties die nog minder stabiel zijn.

Ik wil een paar aspecten die mij opvielen naar boven halen en u daar vragen over stellen. Een derde van de dak- en thuislozen zijn vrouwen. Dat is een problematiek die lang onder de radar is gebleven. Die mensen zijn minder lang dakloos dan

mannen, ze hebben een onstabiele thuis- en huisvestingssituatie, die vaak intrafamiliaal geweld of relationele problemen als oorzaak heeft. Ik vraag mij af wat u als minister van Armoedebestrijding doet om die groep te bereiken en ervoor te zorgen dat zij hun weg vinden naar het officiële circuit, of er een proactief beleid is om die mensen toe te leiden naar bijvoorbeeld het OCMW en of er samenwerking is met scholen of andere instellingen.

Er zijn ook een paar andere linkers, bijvoorbeeld een heel belangrijke link met een gezondheidsproblematiek: geestelijke gezondheidsproblemen, verslavingsproblemen. Blijkbaar zou zelfs een minderheid van de dak- en thuislozen geen gezondheidsproblemen hebben, en soms zeer grote.

Een derde aspect is dat 50 tot 70 procent van de getelde mensen blijkbaar een vervangingsinkomen heeft. Ik heb u horen praten over het feit dat er een sterke toeleiding naar werk moet zijn, maar tot 20 procent van de volwassenen heeft een inkomen uit werk. Dat is toch wel straf, minister. Dat betekent dat werk niet noodzakelijk het vangnet is dat de Vlaamse Regering graag wil dat het is. Misschien moeten we eerder mikken op menselijk werk, op doenbaar werk, op werk waarmee je je zelf boven water kunt houden en kunt voorzien in een stabiele woonplaats. Dat zegt iets over de vervangingsinkomens maar ook over de werksituatie van een aantal mensen en over de prijzen van woningen. U zei dat u wilt aandringen bij uw collega-ministers wat betreft deze problematiek, maar tot nu toe is daar blijkbaar maar gedeeltelijk gehoor voor. Dat is ook al in de plenaire vergadering besproken.

Het lijkt mij ook belangrijk om op te merken dat een relatief groot deel van de mensen, tussen de 30 en 50 procent, een migratieachtergrond heeft. Er is in het Vlaams Parlement en in andere parlementen al heel vaak besproken dat er op de Vlaamse woonmarkt wel een discriminatieproblematiek is, ook al zijn er nog geen praktijktesten en gelooft minister Diependaele daar niet in. Dat weten we aan de hand van metingen. Ik vraag me toch af wat uw standpunt en uw mening hierover is.

Ten slotte had u het over Brussel. Ik wil er wel op wijzen dat Bruss'help al voor de zesde keer dacht ik een dak- en thuislozentelling organiseert. We hebben zelfs een parlamentslid, Juan Benjumea, die mee is gaan tellen. Ik vroeg mij af waarom u zei dat we moeten kijken naar de collega's in Brussel want de dak- en thuislozenproblematiek is daar hoog op de agenda geweest.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Collega's, dank u wel voor de verschillende vragen. Ik begin met de vraag van collega Veys over de visienota Welzijn en Wonen. Ik begrijp dat dat aan bod komt in een vraag om uitleg in de commissie Welzijn. Los van de vraag of zo'n nota er moet komen – ik heb begrepen dat collega Diependaele zegt dat dat voor hem niet de aanpak is – vind ik het wel heel belangrijk dat er een goede afstemming is tussen Welzijn en Wonen. Het voorbeeld van het recente initiatief van collega Diependaele is een goed voorbeeld, namelijk zijn modulaire woningen. Zoals gezegd, vind ik dat een zeer goed initiatief maar het volstaat natuurlijk niet. Het volstaat niet om een modulaire woning ter beschikking te stellen, je moet ook voorzien in de begeleiding. Die wordt voorzien vanuit de bevoegdheid Welzijn. Los van de vraag of dat dan een visienota moet zijn of iets anders, is die afstemming natuurlijk heel erg belangrijk.

Opvangplaatsen zijn een lokale bevoegdheid. Dat is ook de reden waarom er geen algemeen overzicht is. De plaatsen bij de CAW's kennen we natuurlijk wel, maar er is geen totaaloverzicht. SAM vzw is de verantwoordelijkheid van de collega van Welzijn.

Het in kaart brengen van opvangplaatsen is een vrij complexe zaak. Het zou vooral veel vragen van lokale besturen om dat in detail in kaart te brengen. Je hebt de opvang, Housing First, noodwoningen, sociale woningen en dergelijke meer.

Wat betreft uw vraag rond het mentaal welzijn bij jongeren en de contactname met federale collega Vandenbroucke, weet ik niet precies waar u naar verwijst. Het is misschien goed om dat nader toe te lichten. Uiteraard is er afstemming en overleg op verschillende momenten. Maar de specifieke vraag die u onder de aandacht brengt, doet bij ons niet onmiddellijk een belletje rinkelen.

De bredere problematiek, dat het namelijk niet alleen CAW's zijn die helpen maar ook verenigingen, organisaties zoals vzw Homie en het middenveld, daar ben ik het helemaal mee eens. Er is een goede samenwerking nodig met de lokale besturen. Ik ben overigens enkele jaren geleden op bezoek geweest in Hasselt en heb kennisgemaakt met de mensen van vzw Homie. Ik heb daar ook een vrij stevige financiële ondersteuning aan gegeven in het kader van het actieplan Generatie Veerkracht ter ondersteuning van kwetsbare kinderen en jongeren. Ook vanuit het jeugdbeleid zorgen we ervoor dat de kwetsbare kinderen en jongeren meegenomen worden en dat we vooral verenigingen en organisaties, die zeer regelmatig innovatiever zijn dan overheidsinstellingen, op een goede manier ondersteunen.

Specifiek voor CAW's is dat de federale rondzendbrief OCMW's verplicht om ook een leefloon te blijven betalen als er een verblijf in de opvang in een andere gemeente is. We moeten natuurlijk ook vermijden dat er discussie is tussen gemeenten over de verantwoordelijkheid voor de opvang. Mevrouw Groothedde, ik kom alvast terug op uw vraag over de Brusselse aanpak. De Brusselse aanpak rond dak- en thuislozen is wat mij betreft volkomen ondermaats, zowel op het vlak van de tellingen als de coördinatie als de afstemming met Vlaanderen. Het is juist dat er tellingen zijn maar die zijn lang niet zo gesofistikeerd als de tellingen die wij nu aan het doen zijn. Men houdt geen of onvoldoende rekening met de mensen die niet op straat wonen maar die gewoon geen vaste woonplaats hebben. We zijn met de Koning Boudewijnstichting – ook de Waalse collega's zijn daarrond aan het meewerken – heel gedetailleerd aan het werken samen met de verschillende betrokken lokale personen. Ik denk dat onze methodiek tot voorbeeld zou moeten strekken in Brussel.

Daarnaast is de afstemming tussen de gemeenten zeer problematisch. Ik heb het gisteren besproken met Brussels minister Maron in de IMC Armoedebestrijding. Het is zo dat vandaag de OCMW's van Brussel de verantwoordelijkheid naar elkaar doorschuiven. Ik stel vast dat bijvoorbeeld de stad Brussel heel veel dak- en thuislozen ten laste neemt omdat andere gemeenten vaak zeggen dat ze iemand hebben gezien aan de Beurs en dat ze die gaan terugsturen naar het OCMW van Brussel. Er zijn geen goede afspraken over. Er is geen goede aansturing. Minister Maron zei zelfs letterlijk dat hij daar geen enkele bevoegdheid en verantwoordelijkheid in heeft. Wij hebben er vooral op aangedrongen om daar veel meer sturend op te treden. *(Opmerkingen van Celia Groothedde)*

Gelukkig is er een initiatief van de minister van Binnenlandse Zaken om via een circulaire daar duidelijkheid in te brengen. Maar het is in elk geval duidelijk dat de coördinatie vanuit Brussel niet goed verloopt en dat de negentien Brusselse OCMW's elkaar serieus tegenwerken en in elk geval niet tot een gecoördineerde aanpak komen.

Daarnet was het ook Overlegcomité over de kwestie van de aanwezigheid van de Vlaamse minister bij de GGC-vergaderingen (Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie). Ik heb daar ingebracht dat er rond tal van thema's, waarbij dak- en thuislozen een goed voorbeeld is, een gecoördineerde aanpak ontbreekt en dat we eigenlijk beter zouden kunnen samenwerken. Het is nooit zinvol om gewesten te vergelijken maar ik denk wel dat de aanpak in Brussel, nog veel meer dan de Vlaamse aanpak, verbetering behoeft.

Wat de vrouwen betreft, hebt u een punt. Dat bleef lange tijd onder de radar. Daarom zijn ook de tellingen die daar in detail op ingaan, zo belangrijk. Voor wat

betreft huiselijk geweld, worden tips over waar men terecht kan bij ons in Vlaanderen gegeven via 1712, het noodnummer waar mensen een zicht wordt gegeven op mogelijke hulp en oplossingen.

Wat u zegt over werk, weten we. Het concept van de 'working poor' is in deze commissie zeer goed gekend. Werk is het vangnet voor mensen, als dat kwaliteitsvol en duurzaam werk is en het volume ervan voldoende is. Het is al langer bekend dat ongeveer een op de vijf mensen in armoede ook betaald werk heeft, weliswaar vaak tijdelijk of in preciaire statuten. Maar een goede baan is zeker en vast nog altijd een weg uit de armoede en de meest structurele en duurzame aanpak om armoede en dus ook dak- en thuisloosheid aan te pakken.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Minister, ik heb de naam van de projectoproep niet kunnen noteren. *(Opmerkingen van minister Benjamin Dalle)*

Bondgenootnetten. Dank u.

Dank u voor uw antwoorden, minister. Ik vind dat u heel voluntaristisch antwoordt, althans in uw eerste antwoord. Op de rivaliteit tussen het Brusselse en het Vlaamse Gewest ga ik niet in. Ik denk dat dat niet aan de orde is bij deze vraag en bij dit thema, eerlijk gezegd.

Ik kan niet ontkennen dat u geen inspanningen doet. U verwijst naar het ondersteunen van de vzw Homie. Er lopen op lokaal niveau heel wat goede experimenten maar die botsen op een bepaald moment wel op een muur. Dat wordt ofwel niet structureel opgenomen ofwel is het een methodiek die werkt. Maar we blijven op twee sporen werken, namelijk een CAW dat wat klassieker werkt en op sommige plekken minder doelgroepgericht is en daartegenover die experimenten. Als we bij elke dak- en thuislozentelling blijven vaststellen dat er veel meer zijn dan we gedacht hadden en dat de lokale bestuurders van hun stoel vallen, dan blijven ik en de Vooruitfractie van mening dat er te weinig wordt op ingezet. De handschoen wordt te weinig opgenomen. Er is een wooncrisis in Vlaanderen en die blijft zich maar uitbreiden. Steeds meer mensen slagen er niet in om een betaalbare woning te vinden. De absolute sleutel en oplossing is meer en sneller sociale woningen bouwen. Zolang we elk jaar een miljard euro laten liggen – dat is niet uw bevoegdheid maar wel van een collega van u – krijgen we weinig opgelost. Er moet echt een grote verandering komen in het Vlaamse woonbeleid.

Maar ik wilde u vandaag graag vragen wat u doet en wat de Vlaamse Regering vandaag kan doen, maar ik kan niet anders dan vaststellen dat de samenwerking in de regering toch wel wat te wensen overlaat. Er is geen visienota Wonen-Welzijn. Dat wil zeggen dat de minister van Wonen en de minister van Welzijn in vier jaar tijd er niet in slagen om te zeggen wat men samen gaat doen om dak- en thuisloosheid fundamenteel aan te pakken, wetende dat bij elke telling telkens opnieuw blijkt hoe groot de uitdaging is. Daarnaast is er, stilaan de Vlaamse ziekte, de coördinatie ten opzichte van de lokale besturen. Er zijn veel lokale besturen die hun nek uitsteken en goed werk leveren maar er zijn er ook die dat niet doen. Wij hebben in het Vlaams Parlement de taak om te zorgen dat Vlamingen, zeker degenen die in de miserie zitten, overal op eenzelfde manier goed worden geholpen. Het is toch wel het verhaal van Vlaanderen als het aankomt op de aanpak van dak- en thuisloosheid, dat er te weinig monitoring is. Daar moeten de zaken echt wel veranderen. Begin deze legislatuur heeft de Vlaamse Regering ervoor gekozen om de monitoring niet op te nemen, die nochtans werd aangeraden en zeer concreet werd beschreven door SAM vzw, een organisatie waar Vlaanderen op rekent om de strijd tegen dak- en thuisloosheid in kaart te brengen. Dat is een gigantisch gemiste kans.

Maar goed, het wordt verder opgevolgd. Ik hoop dat er meer Housing Firstprojecten bijkomen zodat we de dak- en thuisloosheid afdoende kunnen bestrijden in Vlaanderen, maar er mag nog een serieuze tand worden bijgestoken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Rudder aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over een versterking van de verenigingen waar mensen in armoede het woord nemen – 2818 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Katja Verheyen

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaïke De Rudder (cd&v): Minister, sinds 1 januari 2023 zijn er 58 verenigingen waar armen het woord nemen erkend, 6 meer dan voorheen. Deze hebben als doel om mensen in armoede samen te brengen, hun het woord te geven en actief te laten participeren. De voorbije 10 jaar zijn hun werkingsmiddelen nooit gestegen. Nochtans zijn de verenigingen steeds meer bekend bij organisaties en lokale besturen en worden ze dus ook vaker bevraagd. Bovendien komen ze steeds meer in aanraking met andere uitdagingen, zoals de instroom van een meer divers publiek, mensen met psychische problemen, meer vraag naar voedsel- en materiële hulp, mensen van diverse herkomst met dus ook allemaal andere noden.

U bracht op 25 mei een bezoek aan de Vierdewereldgroep Mensen voor Mensen in Aalst. U kondigde daar ook aan dat de 58 erkende verenigingen waar mensen in armoede het woord nemen, en ook het Netwerk tegen Armoede, hun werkingsmiddelen met zo'n 20 procent zullen zien stijgen. Daarom heb ik de volgende korte vraag voor u, minister.

Over welke bedragen spreken we precies per vereniging? Zijn er nog andere extra uitgaven? Is dit ook een recurrente stijging?

Er zijn natuurlijk heel veel mogelijke acties om armoede aan te pakken. Waarom koos u er net voor om dit te doen?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: U weet dat ik, toen ik iets meer dan een jaar geleden minister van Armoedebestrijding werd, een aantal prioriteiten heb vastgelegd voor de resterende twee jaar van de legislatuur. Een daarvan – het was de eerste die ik heb vastgelegd – was de betrokkenheid van mensen in armoede vanuit de vaste overtuiging dat het enerzijds, wanneer je beleid voert rond armoedebestrijding, of het nu op lokaal, Vlaams of federaal niveau is, belangrijk is om de ervaringsdeskundigen daarbij te betrekken, en anderzijds dat je, naast het structureel beleid rond inkomen en kosten waar we het daarnet over hadden in het kader van de vorige vraag, ook organisaties en verenigingen nodig hebt die heel dicht bij mensen in armoede staan. Dat is de reden waarom we fors investeren in die verenigingen, niet alleen door verschillende nieuwe verenigingen te erkennen – dat hebben we eind vorig jaar gedaan –, maar ook door de structurele financiering van die organisaties te versterken.

Voor de 56 lokale verenigingen die momenteel zijn erkend, stijgt het jaarlijkse subsidiebedrag van 59.566 euro naar 71.260 euro. De 2 erkende bovenlokale verenigingen, ATD Vierde Wereld (All Together for Dignity) en Welzijnsschakels, die verschillende vrijwilligersgroepen over heel het land overkoepelen, krijgen 100.433 euro in plaats van vandaag 83.952 euro. In totaal gaat het om een jaarlijkse extra, recurrente, dus structurele, investering van ruim 711.000 euro. Aangezien de verhoging recurrent is, zal ze ook geïndexeerd worden bij toekomstige indexoverschrijdingen.

Met ingang van dit jaar is het aantal erkende verenigingen heel concreet gestegen van 52 naar 58. De regelgeving geeft aan het Vlaams Netwerk tegen Armoede de opdracht om die verenigingen te ondersteunen. Om de ondersteuning van de 6 bijkomende verenigingen waar te kunnen maken zonder kwaliteitsverlies voor de andere verenigingen, is ook de subsidie aan het Netwerk recurrent opgetrokken met een bedrag van 76.000 euro.

Ik kom dan tot uw tweede vraag. Het optrekken van de subsidies voor de verenigingen waar armen het woord nemen, was echt nodig. De subsidies die tot vorig jaar werden toegekend aan de lokale verenigingen, lieten de verenigingen niet toe om een voltijds equivalent personeelslid in te zetten in hun werking. Bij aanvang kon dit misschien nog verantwoord worden: de verenigingen moesten nog hun waarde bewijzen en hun plaats zoeken in het lokale landschap. Zoals u terecht stelde, zijn de subsidies de laatste tien jaar ongewijzigd gebleven, terwijl de situatie op het terrein wel sterk veranderd is. De verenigingen hebben een grotere bekendheid verworven en hebben ook bewezen dat zij waardevolle partners zijn om de stem van mensen in armoede in het lokale beleid in te brengen en om mensen in armoede ook concreet bij te staan. Dat brengt met zich mee dat deze verenigingen meer vragen binnenkrijgen vanuit lokale organisaties en lokale besturen, en dat er van hen ook verwacht wordt dat ze minstens vijf dagen per week beschikbaar zijn. We kunnen daar uiteraard alleen maar tevreden mee zijn, maar dat betekent ook dat de organisaties in staat gesteld moeten worden om op deze vragen in te kunnen gaan. De verhoging van de subsidies geeft de lokale verenigingen de mogelijkheid om een voltijdse kracht in te schakelen en dus die hoge verwachtingen ook te realiseren.

Daarnaast spelen de verenigingen ook een rol in het kader van de strijd tegen eenzaamheid. Ook hiervoor is het belangrijk dat de verenigingen zo toegankelijk mogelijk zijn. De verhoging van de middelen zal daar ook aan bijdragen.

Natuurlijk zijn er heel wat manieren om armoede aan te pakken, waar ook op gewerkt wordt. Zo zullen we dit jaar ook nog verder investeren in projecten in de strijd tegen kinderarmoede, waar daarnet ook naar verwezen werd. De grote hefboomen in armoedebestrijding liggen, zoals u ook weet, binnen de coördinerende bevoegdheid die ik heb, via de verhoging van uitkeringen, een goed activeringsbeleid, wonen, onderwijs enzovoort. Op dat vlak verwijst ik natuurlijk naar het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA), maar ik ben er wel van overtuigd dat dit een belangrijke maatregel is om vanuit Armoedebestrijding mensen in armoede te ondersteunen.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (cd&v): Dank u wel, minister, voor uw zeer positief antwoord. Zelf vind ik de verenigingen waar armen het woord nemen, ook heel belangrijk. Die verenigingen helpen heel veel mensen, maar bieden vooral aan heel veel mensen een luisterend oor. Ze kunnen niet altijd een antwoord geven, maar er gewoon zijn vandaag de dag is voor veel mensen al een hele belangrijke stap vooruit. Daarom moeten we die verenigingen ook echt wel ondersteunen en op handen dragen want zij leveren heel veel werk. Ik ben dan ook heel blij met deze verdere stap vooruit, met deze bijkomende financiering. Zoals u aangaf, is daar de laatste tien jaar niets bijgekomen, is daar geen geld bij voor voorzien, wat nu wel het geval is. Ik denk dat we dat zeker en vast mogen toejuichen.

Er zijn ook zes verenigingen bij gekomen. Dat is ook een heel goede zaak. De vragen die mensen hebben, zijn immers vaak heel complex. Het is dus goed dat er bijkomende verenigingen zijn zodat mensen er ook wel terecht kunnen en ook geografisch gespreid ergens terecht kunnen met al hun vragen. Daarom ben ik dus heel blij.

U gaf ook aan dat de mensen zelf heel tevreden zijn. Dat hebben wij ook gelezen in de reactie van de coördinator van het Netwerk tegen Armoede, die ook aangeeft

dat zij vanaf nu toch minstens één voltijdse medewerker kunnen inzetten in elke vereniging om die beleidsparticipatie verder te kunnen uitwerken. Dat is immers ook heel belangrijk: ten eerste dat ze er zijn, maar ten tweede dat ze natuurlijk ook die mensen mee kunnen betrekken bij het beleid. Dus dank u wel, minister, voor deze actie. We zullen het ook verder opvolgen hoe de werkingen van die verenigingen zullen evolueren.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, wat wij met u delen, is het geloof in wat u als retoriek zegt, namelijk de kracht van verenigingen waar armen het woord nemen, en dat dat de veerkracht en de flexibiliteit van die mensen en hun weerbaarheid versterkt en hun ook, in een tijd waarin armoede heel vaak als een persoonlijk falen wordt gezien, een stem geeft die hun misschien wel wat meer menselijkheid teruggeeft die de maatschappij en – laten we eerlijk zijn – heel veel politieke retoriek hun afnemen.

Als u eerlijkheidshalve zegt dat er tien jaar geen verhoging was van de middelen, vraag ik mij wel af, als ik die cijfers hier zo snel even noteer, hoeveel die verenigingen met die relatief lage verhoging gaan kunnen doen in het midden van een enorme inflatiecrisis. Aangezien u in uw vorig antwoord een bepaalde richting gaf, moet ik zeggen dat dat mij ook wel deed nadenken. Het is bijna het einde van de legislatuur, maar grote baanbrekende beleidsmaatregelen van de minister van Armoede, u noch de voorgaande, hebben we niet gezien. Vindt u van wel? Zijn naar u de miljoenen en de miljarden gegaan? Vindt u dat echt? En als ik u de investeringen hoor aankondigen, in vergelijking met andere investeringen die worden aangekondigd, vraag ik mij af wat daarmee gedaan kan worden. In tegenstelling tot u, als ik dat mag afleiden uit het vorige antwoord, zie ik u niet als de vijand, integendeel. Ik denk dat uw partij, zelfs beleidsoverschrijdend, een aantal crisissen wel wil aanpakken. Maar ik zie dan ook welke kant u kiest en dat u ervoor kiest om andere gewesten aan te vallen in plaats van in uw eigen regering te vechten voor meer middelen. Want welke crisissen gaan er allemaal op de armen neerdalen? Dat weet u ook, want die kennis hebt u: de onderwijscrisis, de kinderopvangcrisis, de zorgcrisis. Het zijn zij die het eerst zonder hulp zullen zitten. Maar bon, u maakt een keuze. Het siert u misschien dat u ervoor uitkomt, dat is wel het grootste compliment dat ik u kan maken in dezen. En dan begrijp ik niet dat u deze lijn neemt in plaats van dat u meevecht voor een maximumfactuur in het secundair onderwijs, of dat u meevecht om de gelden die langs de achterdeur van het groei-pakket zijn afgeroomd, die vele malen hoger liggen door uw coalitie, die vele malen hoger liggen dan de verhoging van de subsidie hier of de vier miljoen euro die u investeert rond kinderarmoede ...

De voorzitter: En uw vraag is, collega Groothedde? Want u bent al ver over de tijd.

Celia Groothedde (Groen): Eerlijk gezegd, voorzitter, mijn vraag is vooral: wat denkt de minister dat deze middelen gaan doen in het grote plaatje van de armoede bestrijden in de Vlaamse Gemeenschap op het moment dat we in een volle economische crisis zitten?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Ik ben enigszins verbaasd door de teneur van de tussenkomst van collega Groothedde. We doen hier een stevige investering van meer dan 700.000 euro in structureel armoedebeleid, en dan krijg ik dit soort reacties. Een beetje vreemd. *(Opmerkingen van Celia Groothedde)*

Ik ga concreet in op de vraag die dan uiteindelijk gesteld is op het einde van de tussenkomst. Ik denk dat dit een zeer grote impact zal hebben op de situatie van mensen in armoede omdat ik ervan overtuigd ben dat die organisaties echt een

cruciale rol spelen in de ondersteuning van mensen in armoede, in hen wegwijs maken in het lokaal weefsel, in het betrekken van die mensen in het armoedebelaid, zowel lokaal als naar Vlaanderen toe als federaal. Ik denk dus dat dat een zeer grote impact zal hebben.

Wat de verwijzing naar tien jaar betreft, is het inderdaad juist dat er tien jaar geen extra bijkomende middelen bij zijn gekomen. De verwijzing naar de inflatie is eigenlijk naast de kwestie. Ten eerste is het zo dat in heel die periode de middelen wel degelijk geïndexeerd zijn. U weet dat wij in de Vlaamse Gemeenschap – anders dan verschillende andere overheden trouwens – de personeelskredieten structureel indexeren. Specifiek voor deze organisaties is de indexatie voorzien ten belope van 90 procent van het subsidiebedrag. Dat is eigenlijk een zeer goede zaak voor de stabiliteit van die middelen. Een bijkomend element is dat we ook een energietoelage hebben toegekend aan die organisaties om hen ook in die moeilijke situatie van stijgende energieprijzen eind vorig jaar te ondersteunen. Ik denk dus dat we daar zeer duidelijk aan tegemoetkomen.

Het bredere debat over armoede hoef ik naar aanleiding van deze vraag om uitleg niet te voeren, denk ik. We hebben hierin heel wat investeringen gedaan. Als ik alleen al kijk naar mijn zogenaamd verticale middelen in Armoedebestrijding, hebben we toch 8 miljoen euro extra middelen voor de strijd tegen kinderarmoede voorzien. Dat is 40 procent van de beschikbare budgetten over twee jaar gespreid. Dus doen alsof dat geen speciale inspanningen zijn, vind ik eerlijk gezegd nogal misplaatst. *(Opmerkingen van Celia Groothedde)*

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maike De Rudder (cd&v): Naar aanleiding van de tussenkomst van collega Groothedde kan ik alleen maar bevestigen dat de minister investeert in armoede. Er zijn extra budgetten. Over wat deze verhoging van de budgetten betekent, kan ik alleen maar zeggen, minister, dat het op het terrein enorm geapprecieerd wordt, deze verhoging, en dat het ook wel zijn vruchten zal afwerpen en dat er ook echt nog wel meer verwezenlijkingen op het terrein zullen gebeuren dankzij deze extra investering. Dank u.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.